PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 2. štev. 388 - Cena 4.- lire | Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. postale | TRST, petek, 6. septembra 1946 | UREDNIŠTVO in UPRAVA, PIAZZA GOLDONI št. 1 - I. Tel. št.: Ur. 93806, 93808 - Upr. 93807. Rokopisi se ne vračajo

Kri, ki je takrat omočila bazoviška tla, je bila seme, ki je rodila nove junake. Ni šlo za maščevanje, šlo je poslej za to, da se nadaljuje in dovrši delo naših prvih borcev za narodno svobodo, za socialne in demokratične pravice.

Bazoviški heroji, narod vas ne bo pozabil

Luč iz Bazovice

Vse premalo dajemo na zunaj udarka velikemu dogodku, kaemu je bila Bazovica nema ... pred 16 leti, ob zori 6. septembra 1930. Kraj, kjer se je zgodil, je za potnika, ki se vozi proti Lokvi, ali po reški cesti, skrit med grmovjem kraške brežine pod obraščenim gričem nad streliščem, in nikjer ni znamenja, ki bi te opozorilo: Popotnik, ozri se ... pod grič in se pobožno pokloni: tam je bila pred 16 leti prelita kri štirih slovenskih fantov, štirih slovenskih protifašističnih upornikov, štirih predstavnikov slovenske primorske revolucionarne mladine!

Lansko leto se je tam zbrala nepregledna množica iz vseh krajev slovenske in jugoslovanske domovine, prišle so trume iz Trsta, iz Istre, z Goriškega in iz Furlanije, od vsepovsod, kamor sega svetloba Luči, ki je zasijala ob zori dne 6 septembra 1930. na strelišču v Bazovici iz mučeniške krvi štirih slovenskih fantov. Tisočem in tisočem mladincev in otrok se je neizbrisno vtisnil v spomin hip ko so odkrili skromni spomenik izklesan iz belega, trdega kraškega kamna, ko so zasijala na njem štiri nepozabna imena: Bidovec, Marušič, Miloš, Valenčič... Ni se torej bati, da bi ta imena in z njimi Ideja, katere so nosilci, ne šla med našim ljudstvom iz roda v rod. Toda neprizadeti, ki jih pelje tod pot, gredo mimo, ne da bi se zavedali, da gredo mimo enega najsvetejših krajev Slovenskega primorskega ljudstva. In vendar sveti Luč iz Bazovice tudi črez meje naše ožje domovine!

Za nas, rekel bi: notranje-politično, je bazoviško žrtvovanje štirih slovenskih omladincev velik opomin: kakor je res, da zgodovine narodov ne ustvarja samo mladina brez izkušenega vodstva izkušenih rodov tako je tudi res, da odločilnih momentov na zgodovinskih razpotjih in odločujočih dejstev za zgodovinske prelomnice v življenju narodov ne more doumeti in ustvariti nihče drugi, nego samo mladina.

Ko se je slovenska in hrvatska mladina na Primorskem zavedla odgovornosti legalnega odpora proti nasilnemu zatiralcu in potujčevalcu, ki je v svoji zločinski dejavnosti oblekel črno srajco, da z njo skrije vsak obzir na zakon in pravičnost, je ob zaprepaščenju starejšega rodu dvignila uporniški prapor in stopila na revolucionarna tla. Zaprepaščenje ni veljalo dejstvu samemu, saj je bila brezupnost legalnega odpora očividna, veljalo je posledicam, veljalo je ogromnim žrtvam, ki so bile spričo tedanjega vsesplošnega političnega položaja neizogibne in za katere nihče ni mogel predvidevati, ali jim bo naše ljudstvo kos. Saj smo bili prepuščeni sami sebi, tako prepuščeni in zapuščeni, da so nas morali zatajiti tudi tisti, ki so bili s srcem na naši strani. In vendar je nadaljnji zgodovinski razvoj pokazal, da bi brez Bazovice ne bilo našega drugega narodnega preporoda!

Tedanji revolucionarni podvig slovenske primorske mladine nosi dve obeležji. Šlo je za družbeno revolucijo le v smislu upora mladine proti miselnosti tedanjega starejšega rodu; ta revolucija nosi neutajljivi pečat in obeležja nacionalne revolucije, ki je zajela vse sloje slovenskega primorskega ljudstva. Prvenstveni cilj upora slovenske primorske mladine, upora, katerega prve žrtve so bili bazoviški mučeniki, je bil odcepitev slovenske zemlje od Italije, ki jo je vklenila v suženjske okove, in od fašizma, ki je pod krinko italijanske družbene revolucije potenciral italijansko potujčevalno delo do zločinske oblike. V tem zadnjem smislu se je zopet tej naši prvenstveno nacionalni revoluciji pridružil družbeni poudarek. Evo, zakaj lahko vse antifašistično ljudstvo Julijske krajine, vštevši italijanske antifašistične demokratične množice, zavestno in odkrito slavijo spomin na naše nacionalne heroje Bidovca, Marušča, Miloša in Valenčiča in se jim klanja tudi kot herojem svoje Ideje. Luč, ki je zasijala v Bazovici, je vzplamtela iz tako plemenite krvi, da lahko blagodejno obseva najbolj plemenita čustva vsega trpečega človeštva, vseh zatiranih narodov. Kaj čuda, če je ta svetla Luč vžgala srca tisočerih množic Julijske krajine, ko je šlo v sedmi vojni za odločilno borbo proti nacionalnemu in družbenemu zatiralcu. Svetla Luč, ki je zasijala 6. septembra 1930. v Bazovici, je razsvetlila slovenskemu in hrvatskemu ljudstvu Julijske krajine nezmotljivo pot v Osvobodilno fronto, je bila nezmotljivi kažipot tudi italijanskemu antifašističnemu in demokratičnemu ljudstvu tega ozemlja, ki je kmalu razumelo, da velja tudi za slovensko ljudstvo Julijske krajine načelo, da je nacionalna svoboda prvi pogoj vsake družbene svobode.

Te dni se je neki globoko izobraženi inozemec, s katerim sem imel priložnost govoriti, prav odkrito in iskreno čudil, ko sem mu na njegov migljaj o kakem plebiscitu, odgovoril, da bi bil predlog

Na prošnjo za dovoljenje žalne proslave ob obletnici bazoviških žrtev je odgovoril odgovorni zavezniški častnik:

«V zvezi z vašim pismom 30. avgusta 1946:

1) dasi se popolnoma strinjam s predmetom proslave, vas moram obvestiti, da ni dovoljeno ne zborovanje ne sprevod.

H.P.P. Robertson Col
conski komisar

Kopija: C.A.O. Trst mesto.

Predhodno je častnik ZVU tudi izrazil zahtevo, da bi morale odgovorne oblasti, preden odobrijo prireditev, cenzurirati spominski govor. Slovensko prosvetno društvo «Simon Jenko» in kulturni krožek «M Kraljič» sta nato poslala naslednji odgovor:

Zavezniški vojaški upravi, gospodu polkovniku A. Bowmanu, višjemu častniku za civilne zadeve.

Cenjeni gospod polkovnik!

Podpisani društvi sta prosili pri ZVU za dovoljenje spominske svečanosti ob priliki 16 obletnice bazoviških herojev. Spored prireditve, ki naj bi se vršila dne 6. t. m. ob 20.30 uri v kinodvorani «Doma pristaniških delavcev», bi obsegal: 2 spominska govora, 2 recitacijski točki in 2 točki za 2 pevska zbora.

Pri vložitvi prošnje je izjavil gospod major Erskine zastopniku obeh društev, da je za odobritev prireditve potrebno predhodno predložiti besedilo spominskih govorov v cenzuro.

V zvezi s tem podpisani društvi ugotavljata:

1.) da ne obstaja nobeno zakonito določilo, ki bi predpisovalo da se morajo govori predložiti v cenzuro;

2.) bazoviške žrtve — Tržačani Bidovec, Marušič, Miloš in Valenčič so padli kot borci proti fašizmu, ki je na najbolj brutalen način teptal najosnovnejše demokratične svoboščine antifašističnih množic, med katere spada nedvomno tudi svoboda govora;

3.) slovenski in italijanski antifašisti so bili oropani svobode govora od fašizma nad 20 let in so v tej dobi doprinesli največje žrtve za uničenje fašističnega terorja in fašizma sploh.

4.) Demokratične množice Julijske krajine so žrtvovale v teku narodno osvobodilne borbe nad 42.000 svojih najboljših sinov za svoje pravice, med katere spada tudi svoboda govora. Za iste ideale so se borile tudi medzavezniške vojske.

5.) Demokratične svoboščine so končno zajamčene v atlantski karti.

Kljub temu sodi ZVU, da bi morali podpisani društvi predložiti komemorativne govore v predhodno cenzuro.

Ker je zahteva ZVU v nasprotju z ideali, za katera so padli naši junaki in z borbo, ki so jo slovenske in italijanske demokratične množice zmagovito dokončale proti nacifašizmu, in ker spada končno svoboda govora med osnovne pridobitve narodno osvobodilne borbe, podpisani društvi ogorčeno protestirata proti postopanju ZVU, ki bije v obraz najosnovnejšim načelom demokracije in odpovedujeta z bolestjo v srcu prireditev, namenjeno v počastitev prvih žrtev fašizma.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Slov. prosv. društvo «S. Jenko»
Kulturni krožek «M. Kraljič»

Prepoved proslave - kruta žalitev

Vsako leto 6. septembra se je spomnilo primorsko ljudstvo svojih padlih bazoviških junakov. Oni strašni 6. september je bil kot udarec z bičem za teptano primorsko slovensko ljudstvo, bil pa je tudi kot bakla upora, kot plamen, ki so ga bazoviški heroji s svojo žrtvijo vžgali v primorska srca, da nikoli ne bi več ugasnil.

Bazovica ni zgolj aktualen političen praznik. Bazovica, 6. september, to je narodni praznik, to je simbol, ob katerem se je krepila odpornost Slovencev v najhujših dneh. Po Bazovici so imenovali najboljšo brigado v narodno osvobodilni vojni, o Bazovici poje pesem narodnega vstajenja.

Proslavo je prepovedala ZVU. Prepovedala je proslavo najsvetejšega praznika našega ljudstva iz čisto ozkih političnih vidikov — iz strahu pred manifestacijo slovenske narodne zavednosti v času pariške mirovne konference, v času, ko razpravljajo o usodi Slovenskega Primorja.

Bolestno in globoko bo nedvomno odjeknila po Slovenskem Primorju prepoved počastitve spomina, ki je daleč iznad ozkosrčnih razlogov prepovedi same in ki ne bo zamrl tudi če bi Pariz ponovno usmrtil Bidovca, Marušiča, Valenčiča in Miloša.

6. septembra 1930

BAZOVICA, SIMBOL ODPORA

našega ljudstva v borbi proti fašizmu

BIDOVEC FERDO

MILOŠ ZVONIMIR

MARUŠIČ FRANC

VALENČIČ ALOJZIJ

Čeprav so njihova imena sveta in nerazdružljiva s primorskim ljudstvom, ZVU ne dovoli proslave njihovega spomina.

Višinski brani Trst in Primorsko

Koristolovsko menjavanje zavezništva je osnova italijanske zunanje politike

Pariz, 5. — Obča razprava o tržaškem vprašanju je danes dosegla vrhunec. V odboru za politične in teritorialne določbe mirovne pogodbe z Italijo je danes govoril pomočnik sovjetskega zunanjega ministra Andrej Višinski. Govoril je eno uro s tako odločnostjo, s tako izrazitostjo, da so se argumenti Bonomija in Jordana, računi De Fonture razblinili kakor milnati mehurji. Kakor izklesane iz ostrega kraškega kamna so se podajale njegove klene obeležbe italijanske diplomacije in njenih tradicij, italijanskega imperializma in njegovih zločestih posledic, Trsta in njegove usode v okviru Italije. Višinski je bil danes edini, ki je govoril v političnem teritorialnem odboru za Italijo.

Molotov spet v Parizu

Ob razpletu tržaške razprave v Parizu prihaja ljudem zmerom bolj v jasno zavest, da spada tržaško vprašanje med glavne probleme, ki označujejo razvoj sedanjih mednarodno političnih razmer. Tržaško vprašanje se je povzpelo na isto raven kakor nemško in daljnevzhodno, ki povzročata zlasti zapadnemu tisku v zadnjih dneh toliko skrbi, da si z njimi razlaga vse mogoče dogodke in pojave, čeprav tudi ni nikjer jasne sledi o kaki notranji zvezi med njimi. Svet štirih, ki se je bavil z vprašanjem odgoditve zasedanja glavne skupščine ZN, je obtičal ob roku, v katerem, naj se skupščina sestane. Višinski je popustil, kar se je dalo: Skupščina naj bi se sestala 20. oktobra v Parizu ali kje v njegovi bližini. Ne glede na to pa so se danes sestali pomočniki zunanjih ministrov štirih velesil in nadaljevali svoje proučevanje in prebiranje kopice spreminjevalnih predlogov k načrtom mirovnih pogodb.

Medtem se je Byrnes odpravil v Nemčijo in je bil danes popoldne že v Berlinu. Odtod namerava v Stuttgart, kjer bo očitno sprožil nemški problem z ekspozejem o politiki na ameriškem okupacijskem področju.

V Berlinu je bil popoldne tudi Molotov, ki se je pripeljal tja iz Moskve. Po kratkem presledku je nadaljeval svojo pot v Pariz, kamor je prispel nocoj.

V demokratičnih krogih se slej ko prej javlja neomajen optimizem, ki ga je še posebej potrdil bolgarski ministrski predsednik Georgijev ob svojem povratku v Sofijo, kjer je ugotovil, da bodo morali graditelji miru napeti vse sile, da srečno dokončajo svoje delo na pariški konferenci, pri čemer se on sam nadeja, da bodo premagali vse težave in konsolidirali mir z enakim uspehom, kakor so zaključili vojno v blagor vsem narodom.

Celo Saragat je v Rimu ugotovil, da bi bilo samovoljno misliti, da je treba nujno spremeniti klavzule mirovne pogodbe, da pa se je vendar tudi za Italijo zboljšal položaj, kolikor se tiče njenih gospodarskih bremen iz okvira bodoče mirovne pogodbe.

Avstrijski zunanji minister dr. Gruber pa se je danes v spremstvu poslanika Bischoffa zglasil pri podpredsedniku jugoslovanske vlade Edvardu Kardelju. V razgovoru je z obeh strani prišla do izraza želja, da bi se obnovili redni odnošaji med obema sosednima državama. Na pobudo dr. Gruberja si bosta obe vladi v kratkem izmenjali svoje diplomatske zastopnike.

Avstrijski zunanji minister se je iz enakega naziba sestal tudi z madžarskim ministrskim predsednikom Nagy Ferenczom, in tudi na tem sestanku je bil dosežen zaključek, da se ojačijo diplomatski odnošaji med obema podunavskima državama.

Politika potvorb in ropov

po zgledih italijanske diplomatske tradicije

Tudi danes se je setala cela vrsta konferenčnih odborov, politično-teritorialnih in gospodarskih od Finske do Balkana in Italije, ki pa so po svojem pomenu docela zabledeli vpričo politično-teritorialnega odbora za Italijo.

Agencija AFP ugotavlja o Višinskem, da je govoril izčrpno in ognjevito, da je jedko razkrojil vse zgodovinske in druge argumente De Gasperija v plenumu in Bonomija v odboru glede Trsta in Primorske.

Višinski je takoj od početka očital Bonomiju, da je v svoj zagovor v odboru premišljeno zgradil na potvorbah dejanskih dejstev. Obtožil je italijansko delegacijo, da zasleduje pri tem interese «roparske politike», politike, ki jo je Bonomi označil za «pravično in koristno». Aneksija ozemlja na vzhodni obali Jadrana, ki si ga je prisvojila Italija po prvi svetovni vojni, ni bila nič drugega kakor rop. Italija je šla tako daleč, da je Jugoslaviji iztrgala kar vrsto majhnih otokov in celo skalnatih čeri.

Ob pričetku prve svetovne vojne je bila politika liberalne Italije nasproti Avstriji politika šakala, ki išče po puščavi svoj plen. Bonomi pa jo je hotel sedaj predočiti kot politiko zmagovalca, ki naj bi bil v svojem «velikodušju» pripomogel k osvoboditvi Jugoslovanov in razsulu avstro-ogrskega imperija. Bonomi, je dejal Višinski, je pripisal italijanski vojski zaslugo za poraz avstrijskega cesarstva, vsakdo pa ve, da zna ta vojska mnogo bolje bežati kakor pa se vojevati. S takim potvarjanjem zgodovinskih dejstev je Bonomi samo sledil korak za korakom zgledom mnogih nekdanjih italijanskih diplomatov. Do leta 1915., je Višinski poudaril, je Italija koketirala z obema nasprotnikoma, ko pa je videla, da je kocka padla, je stopila v zavezniški tabor. Taki izdajalski obrati, tako premetavanje zaveznistev so bili in so osnova italijanske zunanje politike. V drugi svetovni vojni pa se je hudo zmotila.

Trst živčno središče Primorske in Istre

V drugem delu svojega govora je Višinski segel po neprvrhnih argumentih narodnostnega in gospodarskega značaja in dokazal, da je mogoče rešiti tržaško vprašanje zgolj tako, da se Trst, če ga že ni mogoče vključiti v sklop jugoslovanskih edinic, vsaj čim manj loči od njih. Prebivalstvo Julijske krajine je slovansko. Dejstvo, da je prebivalstvo v nekaterih pristaniščih dežele večinoma italijansko, ni odločilno, ker sta v celokupni deželi dve tretjini slovenski in hrvatski. Trst pa je živčno središče vse dežele. Trst diha slovenski zrak in zato ga od Slovencev ni mogoče ločiti.

Še trežji so bili Višinskijevi gospodarski argumenti. Trst je ustvarila Avstrija. Bil je cela stoletja avstrijski ali je prav za prav pripadal narodom, ki so bili vključeni v avstrijske meje. Le nekaj desetletij je bil v svoji tisočletni zgodovini italijanski. Pred prvo svetovno vojno je bil Trst tretje pristanišče v Evropi. Propadati je pričel, ko so ga dali Italiji. Trst je edino veliko pristanišče, ki bi moglo služiti Jugoslaviji in je življenjskega pomena za to državo. V času prve svetovne vojne so celo Lloyd Georges in profesor Toynbee, kakor tudi resni italijanski državniki s slovesom, ki se ni opiral zgolj na njih liberalne vidike, ugotavljali, da Trst ni italijansko mesto. Treba ga je prisoditi Jugoslaviji, ker sta od tega odvisna njegov lastni razvoj in razvoj vse dežele okrog njega.

Ustvaritev mednarodnega področja pomeni dejansko minimum pravice ter predstavlja skrajno koncesijo, na katero bi mogla pristati ZSSR. Višinski je odločno odklonil Bonomijeve zahteve glede zapadne in južne Istre in še bolj preračunano brazilsko pobudo, da bi se rešitev tržaškega vprašanja odgodila za novo leto dni. V nobenem primeru ni bila za mirovno konferenco primerna južnoafriška zla napoved, da bi bilo treba žrtvovati življenja še mnogih tisočev Južnih Afričanov za mir. Višinski se je v tretjem delu svojega govora trdno zavzel za jugoslovansko zahtevo, da se popravi francoska črta in jugoslovanska meja prestavi nekoliko na zapad ter skrči na najmanjši obseg tržaško mednarodno

Albanija in Grčija

utemeljili svoje reparacijske zahteve nasproti Italiji

Seji gospodarskega odbora za Italijo je prisostvoval na predlog jugoslovanskega zastopnika Beblerja tudi albanski delegat. V odboru sta danes govorila grški in albanski delegat. Zastopnik Grčije, je v svojem govoru očrtal težavni gospodarski položaj v Grčiji in je očital zaveznikom, da v večji meri podpirajo Italijo, kakor zavezniško Grčijo. Albanski delegat, pa je očrtal gospodarsko izkoriščanje Albanije v šestih letih fašistične okupacije.

Medtem je bilo objavljeno, da zahteva Belgija od Italije na račun reparacij 61.4 milijona dolarjev. Francija je specificirala svoje reparacijske zahteve tako, da bi ji pripadlo vse italijansko imetje na ozemlju pod francosko suverenostjo ali zaščito, da bi ji Italija odstopila del svojih industrijskih naprav in strojev za proizvodnjo orožja ter italijansko državno imetje na ozemlju, ki ji bo pripadlo na osnovi nove mirovne pogodbe.

Brazilec De Fontura pa je tvegal danes nov izpad proti Sovjetski zvezi. Dejal je, da si je načrt mirovne pogodbe, kolikor se tiče italijanskih reparacij, razlagal tako, da bo ZSSR dobavljala Italiji surovine, s katerimi bo italijanska industrija proizvajala blago, ki ga bo Italija odvajala Sovjetski zvezi na račun reparacij.

V vojaškem odboru je danes delo spet zastalo zaradi zahteve Grčije, da ji Italija vrne ves vojni material, ki ga je v Grčiji zaplenila in sicer v taki obliki, kakor bi odgovarjal grškim željam. Sovjetski general Slavin in jugoslovanski delegat Manola sta grško zahtevo zavračala, Alexander jo je podpiral. Do kakega zaključka ni prišlo.

V gospodarskem odboru za Balkan je bilo sklenjeno, da bo Rumunija vrnila zaplenjeno imetje vsem državljanom zavezniških držav, ki so pred 22. junijem 1941 bivali v Rumuniji. Na seji političnoteritorialnega odbora za Finsko so pričeli danes obravnavati poslednje določbe načrta mirovne pogodbe z njo.

V politično-teritorialnem odboru za Madžarsko, je bil zavrnjen madžarski ugovor proti sklepu sveta štirih, da se popolnoma razveljavi dunajski diktat o razdelitvi Transilvanije. Na tej osnovi je bilo določeno, da bo potekala meja med Rumunijo in Madžarsko tako kakor leta 1938.

Madžarski ministrski predsednik Nagy je danes odpotoval iz Parija, kjer se je sestal z Bidaultom, Byrnesom in Višinskim ter se z njimi razgovarjal o madžarsko-rumunskih mejah ter o preselitvi 200.000 Madžarov iz Češkoslovaške na Madžarsko.

Položaj v Bombayu

Policija streljala na stavkujoče železničarje

London, 5. (VZN). — Napadi z bodali, ki so se primerili v Bombayu, so proti večeru prenehali.

Izgube pri neredih, ki so se pričeli preteklo nedeljo, računajo na 177 mrtvih in približno 550 ranjenih. Celotno število osumljenih oseb ki jih je policija aretirala, znaša 1.400. Kljub trajajočemu napetemu stanju v Bombayu se je vršila brez incidentov verska svečanost Hindujcev.

Policija je danes streljala na skupino stavkujočih železničarjev v Trichinopolyju v južni Indiji ter pri tem ubila 12 ter ranila 9 oseb. Policija je streljala po neuspelem poizkusu razpršitve stavkujočih, katere je razganjala z palicami, pri čemer je bilo ranjenih 100 oseb.

Židje odklanjajo angleško povabilo

Jeruzalem, 5. — V krogih židovske agencije javljajo, da se nobena židovska organizacija, ki jih je britanska vlada povabila na razgovore o Palestini, ki bodo 9. septembra v Londonu, ne bo odzvala povabilu.

Izvršni odbor palestinske arabske stranke se je včeraj sestal v Jeruzalemu in sklenil zahtevati neodvisnost Palestine ter ustanovitev arabske vlade.

Skupni manevri angloameriškega in turškega brodovja

Carigrad, 5. - VZN — Turško brodovje je s križarko «Covoul Yov» na čelu sinoči odplulo v Smirno, kjer se bo — kot poročajo — srečalo z britanskim brodovjem, ki prihaja iz Egeja.

V turških uradnih krogih ne potrjujejo, da se bo turško brodovje udeležilo manevrov

Scoccimarro pojasnjuje italijanski finančni položaj

Rekel je, da je presenečen nad odstopom ministra Corbina in da morajo obstajati globlji vzroki, kot jih je navedel. Scoccimaro je dejal, da je treba končno določiti mere za uresničenje vladnega programa. «Zato je potrebno dvoje: uvesti ravnovesje v rednem obračunu in preskrbeti italijanski državi izredne vire za izredne vladne potrebe. V rednem obračunu predvideni dohodki se približno ujemajo z izdatki. V izrednem proračunu pa še nismo premostili mrtve točke in moji predlogi skušajo rešiti ta problem. 1) Izdati posojilo z zmerno obrestno mero, prosto izrednega davka na premoženja, z višjo emisijsko ceno, kot je nominalna. Ali 2) menjava denarja s takojšnim dvigom naplačila za izreden premoženjski davek. Ali 3) zahteva po desetih letnih plačilih davka na premično bogastvo kot naplačilo na izreden premoženjski davek, seveda z izključenjem siromašnega stanu.

o plebiscitu za slovensko ljudstvo Julijske krajine — žalitev. Ko pa sem mu povedal o Luči, ki je že pred šestnajstim leti zasijala na bazoviškem strelišču, in ki obseva mučeniške grobove na Opčinah in tisoče in tisoče grobov, ki so se odprli tekom zadnje vojne po vsej naši deželi, o krvavem obroču, ki zapira tudi sam Trst in o krvavih sledovih še v mestu samem, je razumel žaljivost predloga, da bi naše ljudstvo napisalo na košček papirja, kar je zavpila že pred šestnajst leti srčna kri naših nacionalnih herojev Bidovca, Marušča, Miloša in Valenčiča.

Luč iz Bazovice je obsijala tudi njega in je z globokim razumevanjem sklonil glavo.

Dr. FRANE TONČIČ

VARNOSTNI SVET

Grški monarhofašistični šovinizem

vodi politiko ekspanzivnosti v škodo miroljubnih narodov

New York, 5. — Na včerajšnji seji Varnostnega sveta je ukrajinski delegat Manuilski obrazložil svoje obtožbe proti grški vladi in proti britanskemu vmešavanju v grške notranje zadeve. Iznesel je tudi dokaze o dogovoru med grškimi monarhisti in britanskimi četami za oboroževanje makedonskih reakcionarnih kmetov. Govoril je nato o obljubah Bevina in Attleeja pred Varnostnim svetom, da bodo britanske čete umaknili iz Grčije po volitvah meseca marca in da se plebiscit ne bo izvedel pred letom 1948. Manuilski je nato iznesel obširne dokaze o monarhističnem terorju in je navajal številne izjave. Navedel je izjavo treh članov britanskega parlamenta ki so, na potovanju po Grčiji izjavili: «Grčija je že 90% fašistična». Dejal je dalje da se je marčnih volitev udeležilo samo 50% volivcev. Predložil je članom Varnostnega sveta tudi fotografijo vodje britanske komisije v Grčiji ki je bil priča neki kazenski ekspediciji v Makedoniji. Govoril je nato o zadnjem plebiscitu in izjavil, da je ta plebiscit rezultat trajnega vmešavanja Angležev v grške notranje zadeve. Plebiscit se ne more imeti za notranjo zadevo, ker se ga grški monarhisti poslužujejo za svoje zahteve proti sosedom. S to napadalno politiko ograža Grčija mir na Balkanu.

Na današnji seji je govoril grški delegat.

Ponovil je staro pesem da je Grčija še vedno v vojnem stanju z Albanijo. Zatrjeval je tudi, da prisotnost britanskih čet v Grčiji ne ograža grske neodvisnosti. Dalje je izjavil, da obtožbe proti desničarskim strankam niso bile nikoli dokazane in da se je plebiscit izvršil v popolnem redu.

Nato je govoril angleški delegat Cadogan. Albanski poslanik je zahteval, da mu Varnostni svet prizna pravico, da v imenu Albanije poda izjave o ukrajinski pritožbi proti Grčiji.

Tiranski list «Luftetari» piše v tej zvezi, da grške čete vedno češče silijo preko albanske meje in da je obmejno prebivalstvo izpostavljeno stalnim napadom Zervasovih tolp. List pravi dalje, da je Grčija postala središče pokoljev, nasilja in terorja, ki ga izvajajo fašistični elementi, ki so sedaj v Grčiji na oblasti. List zaključuje da bodo vsi demokratični narodi podprli ukrajinsko zahtevo, naj se dokončno uniči grski monarho-fašistični šovinizem, ki vodi politiko ekspanzivnosti v škodo miroljubnih narodov

Prve aretacije v Grčiji zaradi žalitve kraljeve osebe

Atene, 5. Komunistični tisk obtožuje člane sedanje delavske zveze, ki jih je imenovala vlada, kateri klevetajo komunistične skupine v delavski zvezi.

Grška socialistična stranka objavlja proglas, s katerim izjavlja, da ima plebiscit, ki se je izvedel pod terorjem, za neizvedenega. V proglasu se izraža upanje, da si tuji zaščitniki monarhije ne bodo naprtili odgovornosti za to udušitev grškega mnenja.

Davi je v Makedoniji tolpa sto teroristov napadla neko vas, zažgala vse hiše ter odpeljala s seboj živino in pet talcev. V pokrajini Volos je neka druga tolpa napadla in zažgala vas Puri.

Sodišče je že obsodilo več oseb, ki so jih bili aretirali zaradi žalitve kraljeve osebe, na 75 dni zapora.

Bolgarsko ljudstvo

bo na volitvah zavrglo monarhijo

Sofija, 5. - Tanjug — Na pobudo bolgarske delavske stranke je bilo v Sofiji veliko zborovanje, ki se ga je udeležilo 200.000 oseb. Tajnik centralnega komiteta Červenkov je v dolgem govoru orisal protinarodno in protislovansko politiko koburške dinastije, ki je bila zvest agent nemškega imperializma na Balkanu.

Govoril je tudi o dveh tendencah v mednarodnem življenju. Prva, ki ji načeluje Sovjetska zveza, stremi po mednarodnem sodelovanju na podlagi načel enakopravnosti med malimi in velikimi državami, druga tendenca, ki ji načeljujejo imperialistični reakcionarni krogi v Veliki Britaniji in v Združenih državah pa je proti mednarodnemu sodelovanju in za imperialistično politiko, proti pravicam malih narodov.

Červenkov je nato dejal, da je za Bolgarijo edina prava pot pot trajnega prijateljstva s Sovjetsko zvezo in z novo Jugoslavijo ter pot miru in sodelovanja z velikimi narodi Velike Britanije Amerike, Francije in drugih držav.

KRATKE VESTI

Moskva, 5. — Informacijski urad sovjetskega zunanjega ministrstva je objavil noto v odgovor na izjavo Foreign officeja, s katero objasnjuje, zakaj ni mogla sovjetska ženska delegacija, ki se mudi v Veliki Britaniji, odpotovati 11. avgusta v Avstralijo. Nota pravi, da delegacija ni mogla odpotovati zaradi Evattovega nasprotovanja. Opozicijo je podpirala tudi Velika Britanija v nasprotju z dogovori in je ta incident povzročil v Sovjetski zvezi skrajno nezadovoljstvo.

London, 5. (VZN). — Udruženje tehnikov britanskega letalstva je sporočilo danes anglo-južnoameriški letalski družbi, britanski družbi za prekomorske letalske prevoze, da bodo njegovi člani pričeli 12. septembra stavkati.

Nürnberg, 5. (VZN). — Štirje sodniki mednarodnega sodišča za vojne zločine v Nürnbergu in njihovi štirje namestniki so se včeraj sestali, da pripravijo razsodbo za glavne nemške vojne zločince. Ti sestanki bodo odslej vsak dan.

Za svobodo dela!

TISOČE DELAVCEV JE PROTESTIRALO PROTI NAVZOČNOSTI POLICISTOV V TRŽIŠKIH LADJEDELNICAH

Tržiško delavstvo je razburjeno in ogorčeno, ker je v ladjedelnicah še vedno policija, prav tako tudi zaradi obnašanja nekaterih policistov. Pretekle dni so agenti civilne policije strgali stenčas Enotnih sindikatov, ki izhaja z dovoljenjem AIS-a. Zato je šla delegacija delavcev protestirat k zavezniškim oblastem, ki nadzorujejo ladjedelnice. Odgovorili so ji, da stvar obžalujejo, toda to ni dovolj.

Zavezniški policisti pregledujejo tudi ob vhodu ladjedelnice torbe delavcev, čeprav so stražniki CRDA že zdavnaj opustili to navado. Vse to ni v skladu z izjavo, da je policija dobila ukaz, da se ne vtika v zadeve delavcev. Če preiskave delavcev, trganje stenčasov in podobno ni vmešavanje, kaj naj bi še policija počela?

Zaradi vsega tega so se v petek ob 13. uri zbrali pred ravnateljstvom ladjedelnice tisoči delavcev, odločno protestirali proti zasedbi ladjedelnic po policijskih silah in izglasovali resolucijo na mirovno konferenco v Parizu.

Iz sindikalnega življenja

Mezde litografskih delavcev

Družbi E. Passero iz Tržiča in SATIM iz Trsta se ukvarjata z izdelavo kovinske embalaže, pri čemer zaposlujeta kovinarje. Poleg oddelka kovinarjev pa imata ti družbi tudi litografski oddelek, ki se bavi s tiskanjem napisov na embalažo. V preteklosti je za delavce litografskega oddelka veljala ista delovna pogodba kot za delavce v tiskarskih podjetjih. Šele leta 1944. so Nemci za to kategorijo uvedli iste plačilne pogoje kot za kovinarje.

Ko so se pred Uradom za delo vršila pogajanja sklenitev delovne pogodbe za tiskarska podjetja, so razpravljali tudi o litografskih delavcih omenjenih dveh podjetij, ter raztegnili tudi nanje pogoje omenjene delovne pogodbe. Zato velja za litografe isti pogoj kot za delavce v tiskarskih podjetjih, ki so sklenili delovno pogodbo 13. marca t. l. Mezde, ki jih določa ta pogodba, pa veljajo od 1. februarja t. l.

Slovenska Benečija

izraža svojo voljo kljub terorju

Kljub vsemu strahovanju in zatiranju, katerih se poslužuje italijanska imperialistična in šovinistična reakcija v Benečiji po svojih policijskih in vojaških formacijah in s podporo vseh desničarskih strank, beneško ljudstvo ne klone. Nasprotno, odgovarja s svojo narodno zavednostjo in je popisalo po vaseh Benečije hišne in cestne zidove s svobodoljubnimi gesli, s katerimi zagotavlja, da ne bo klonilo in da bo nadaljevalo z narodno borbo. Med takšnimi napisi v vaseh Trpec, Klenje, Sovodnje smo dne 30. p. m. brali tudi sledeče: «Tukaj bo Jugoslavija, ker je to zemlja naših dedov, ker smo tu mi! Za njo smo se borili, za njo smo prelivali kri, da bo po dolgem trpljenju svobodna.»

Čim hujši je pritisk karabinerjev in vseh sovražnikov beneškega ljudstva, tem silnejši je odpor. To se opaža zlasti na kulturnem polju. V Brnasu in Polju so nadoljubi ustanovili pevske zbore in gojijo slovensko narodno pesem in pesmi iz narodno osvobodilne borbe.

Italijanska redna vojska zopet vpadla v cono A

Italijanski «alpini» s postojanke Cepletišče so 2. septembra ponovno vpadli 7.30 km jugozapadno od Kobarida v notranjost cone A, skoraj 2 km globoko. V vasi Sturmi so povpraševali, kdo je upravnik občinskih gozdov. Zdi se, da mislijo zopet pričeti s sečnjo gozdov, kot so to delali vso prejšnjo pomlad.

Ubogo obmejno ljudstvo trpi ne samo od oboroženih civilnih terористov, marveč tudi od redne oboroženе italijanske vojske. O vseh teh podvigih in prestopkih je prebivalstvo javljalo merodajnim činiteljem kakor tudi civilni policiji. Vendar pa vse to nič ne zaleže. Zaradi tega je nastalo med tamkajšnjim prebivalstvom takšno razpoloženje, da so v bodoče pripravljeni vsi — čeprav neoboroženi — spustiti se v boj proti tolpam, ki ne bi smele imeti dostopa v cono A in ki delajo tako ogromno materialno škodo.

Tudi to pot so «alpini» po svojem odhodu iz vasi streljali iz brzostrelk in pušk ter metali ročne bombe. Streljali so — kot pripovedujejo domačini — v Prelogu, ki je oddaljen kakih 300 m jugovzhodno od vasi. Ob tej priliki so tudi ukradli vsa pripravljena drva posestniku Simonu Korenu iz št. 81. — V vasi Polava pa zatrjujejo, da so se isti «alpini» bahavo hvalili, da so izstrelili vso municijo in da je bila njihova predhodnica trikrat ponoči v Livku.

Prebivalstvo je zopet vložilo oster protest zaradi teh dogodkov pri ZVU in je o tem obvestilo tudi mirovno konferenco v Parizu. V protestu, naslovljenem na ZVU, opozarjajo na resne posledice, ki bi utegnile nastati v primeru, da se prebivalstvo pred temi tolpami ne začiti tako, kot bi bilo treba.

V znamenju svobode

Tudi na Kanalskem ne dovoljujejo zborovanj

Dne 4. t. m. je inšpektor C. P. v Kanalu g. Ozebek odbil prošnjo za dovoljenje zborovanj po vaseh. Zaradi tega se je okrajni SIAU obrnil na g. guvernerja s pritožbo. On pa je dejal, da je treba po novih navodilih iz Gorice vložiti prošnje za zborovanja 10 dni prej pri njem.

Taka je torej svoboda! Ljudstvo pa naj hodi od Judeža do Kajfeža iskati dovoljenja! (katerega potem ne dado). S. A.

Kanalski okraj za preganjane antifašiste

V kanalskem okraju se nadaljuje nabiralna akcija za pomoč antifašistom v goriških zaporih, kjer so po «zaslugi» civilne policije. V ta namen so vasi darovale sledeče: Čiginj 840 lir, Kozaršče 865 lir, Modrejce 345 lir, Selo-Kozmerice 430 lir, Ušnik 530 lir, Log 300 lir, Ajba 200 lir, uslužbenci okrajnega odbora 455 lir, Gabrršček Ivan iz Čiginja 100 lir, Ročinj 25 kg moke in 6 kg fižola, vas Log tudi 42 kg koruze, Kozaršče pa 2 kg orehov.

Vsem darovalcem najlepša hvala!

Kanalčani odgovarjajo tako na ukrepe policije

Ker je civilna policija pred dnevi zaplenila na sedežu okraj. odbora SIAU. precej pohištva in tako skoraj izpraznila prostore, so nekateri prebivalci na lastno pobudo ponudili na posodo svojo opravo in s tem pokazali željo, pomagati odboru v vsaki težavi. Garlatti Alfonz in Segala Oskar sta sama prinesla na sedež mize in stojala. Vsem, ki so pomagali, najlepša hvala!

Izplačila škode na poljih zaradi zaveznških manevrov

ZVU javlja, da morajo biti prošnje za povračilo škode na poljih, ki so jo povzročili zavezniški manevri, predložene tržaški mestni občini, katera jih bo izročila vodstvu vojaških tehničnih del. Prošnje se morajo predložiti čimprej, ker bo le upoštevane samo tiste, ki bodo predložene v roku dveh mesecev po nastali škodi. Spisane morajo biti na posebnem obrazcu, ki se dobi pri mestnih odsekih Sv. Marije Magdalene Spodnje, Sv. Ivana, Rojana, Opčin in Proseka, pri krematoriju, po okrožju, kamor pripadajo polja, ki so utrpela škodo. Podrobnejše informacije se dobijo pri uradu mestnih stražnikov v mestni občini II. nadstr.

Protestna stavka na Goriškem in v Furlaniji

zaradi odloka ZVU o nezakonitosti stavke

Nedvomno je ostra diplomatska borba v konferenčnem odboru za politične in teritorialne določbe za mirovno pogodbo z Italijo elektrizirala vsakega povprečnega Goričana. Stanje v mestu je že itak napeto in politično ozračje se je še poslabšalo s tem, ker je ZVU zavzela odklonilno stališče do vseljudske proslave in tretje obletnice poraza italijanskih militaristov. Napetost polžaja se izraža v resolucijah in protestih, ki jih pošiljajo množične ljudske organizacije merodajnim činiteljem na mirovni konferenci in sami Zavezniški vojaški upravi. Ostri ton spomenic in protestov so pravi barometer nastalega položaja, so dokaz in merilo pravega vzdušja na načim zasedenem področju.

Logična posledica takega položaja je tudi današnja 15 minutna splošna protestna stavka po vsem Goriškem. Od 10. ure pa do 10.15 je počivalo v znak protesta vsako delo. Po poročilih, ki smo jih prejeli, je protestna stavka zajela vse industrijske obrate, kakor tudi večje delavnice in gradbena podjetja. Predvsem pa je ta četrturna stavka v bistvu političnega značaja in je silen protest vsega delovnega ljudstva na Goriškem, ki energično zahteva takojšen preklic zapornega naloga, ki so ga zavezniške oblasti izrekle za voditelje splošne dvanajstdnevne stavke. V obratih so v petnajstih minutah, ko je počivalo delo, prebrali in izglasovali protestne resolucije, ki jih bodo po končanem delu odnesli na merodajna mesta. Ponovno je prišla do izraza enotna volja in solidarnost delavskih in kmečkih množic po vsej goriški deželi. Stavkali so celo v mnogih pekarnah. Tudi Furlanija se je to pot odlikovala kot vedno. Romans, Krmin in Gradiška, kot največji centri, so se v celoti odzvali.

Nabiranje semenja sončnic

Odsek za prehrano goriškega okrožja obvešča, da je strogo prepovedano prodajati ali izvažati seme sončnic kupovalcem ali nabiralcem, ki nimajo za to dovoljenja. Policijski agenti imajo nalog, takoj zapleniti seme sončnic vsakemu, ki nima za to potrebnega dovoljenja.

Odredbe za ustanavljanje družb

Trst, 3. - VZN — Z ukazom ZVU so nedavno odredili, da bo za ustanovitev trgovskih družb s kapitalom nad 100 milijonov lir potrebno pooblastilo predsednikov področja.

Enaka odredba velja za povečanje kapitala ter za izdajo zadolžnic, ki znašajo več kot 100 milijonov lir, četudi bi bili ti posiki in izdaje zadolžnic izvedeni v obročnih plačilih. Pooblastilo predsednikov bo potrebno za zvišanje kapitala in za izdajo vrednostnih papirjev onih družb, katerih vrednostni papirji notirajo na borzi.

Tatovi draguljev padli v past

Nedavno so neznanci okradli neko Margerito Tolloy in ji odnesli več dragocenih draguljev. Zadeva bi bila že pozabljena, ako 29. avgusta delavci ne bi priskočili na pomoč družini Fabi in napadli vlomilce, ki so hoteli okrasti stanovanje te družine. Uspelo je ujeti enega od vlomilcev, nekega Jos pa Vergosa, katerega so potem izročili posebnemu policijskemu oddelku. Policija je našla pri njem poleg vlomilskega orodja tudi časopisni članek o tatvini draguljev. Nastavili so mu past na ta način, da so ga izpustili, češ da mu verjamejo, da je nedolžen in da lahko obišče svojo sestro v bolnici. Nato so prežali pred vhodom in ga ponovno aretirali, kakor hitro se je vrnil iz bonice. Pri sebi je imel dragulje. Skril jih je svoje dni na hodniku v bolnici in je šel sedaj ponje v prepričanju, da mu je policija verjela in da je dokončno prost. Tako so prišli na dan tudi dragulji gospe Tolloy.

Delo komisije za nadziranje cen

Komisija za uvajanje cen sporoča, da je od 1. januarja do 31. avgusta izvršila pri nadziranju cen 16.160 pregledov na licu mesta, ugotovila 4553 kršitev, izrekla 4128 ustmenih opominov, prijavila ZVU 131 primerov, preturi 17, policiji pa 6 primerov kršitve obstoječih predpisov.

Nova žrtev čiščenja min

Včeraj zjutraj ob 8.45 je skupina čistilcev min čistila mine na otoku Morosini. Ko je bilo to delo že delno končano, so pričeli pregledavati nova minska polja. Z ugotavljanjem novih minskih polj je pričel vodja Benedetti Bruno, star 26 let, po rodu iz Trsta, stanujoč v ulici Cancellieri št. 2. Komaj je pričel s svojim delom, je nenadoma eksplodirala mina. Ko so ostali tovariši pritekli na mesto, so našli Benedettija v mlaki krvi. Eksplozija mine mu je odnesla desno roko in ga oslepila. Prepeljan je bil v tržiško bolnico, kjer je bil takoj operiran, vendar pa je kmalu po operaciji izdihnil. Pogreb bo jutri 7. t. m. ob 9.30 izpred sedeža čistilcev min v ul. G. Gallina 2. Staršem izražamo naše globoko sožalje.

Prepoved vožnje z vozili

Tržaška mestna občina, urad za javna dela, javlja, da bosta z 9. septembrom 1946 naprej zaradi obnovitvenih del tlakovanja zaprti za vožnje z vozili ulici Maiolica in S. Maurizio.

Naznanjamo, da je ulica Morelli, ki je posebno ozka, sedaj proglašena za ulico s prometom v eni sami smeri in sicer od juga proti severu.

Zato je prepovedano vsem avtom. motorjem in vozilom, voziti z nasprotne strani. V ta namen so postavljena tudi predpisana cestna znamenja.

Izpred sodišča

Obsojen zaradi tatvine

Pred zavezniškim vojaškim sodiščem v Gorici se je včeraj zagovarjal Franc Kodelja, civilni uslužbenec pri 349. Clubu zav. vojske, obtožen, zaradi tatvine 5 steklenic likerja, od katerih sta bili 2 prazni. Aretiran 23. avgusta, je bil včeraj obsojen na 6 mesecev zapora in to 5 mesecev pogojno. Kazen poteka od dneva obsodbe.

Zeleni križ se zahvaljuje gospodu Adrianu Fonzariju za 200 lir, ki jih je poklonil v počastitev spomina notarja Rodolfa Seculina.

Obsojeni zaradi raznih prestopkov

Zavezniško vojaško sodišče je v teku razprav pred dnevi oprostilo *Benedetti Luigija* iz Solkana št. 37, ki je bil 25. avgusta aretiran v ul. Croce v Gorici, češ da je kalil javni red. Oproščen je bil tudi *Fontana Ruggero* iz ul. Tunisi št. 27, ki je bil obtožen, da je prodajal Amerikancem obložene kruhke brez dovoljenja. Na 6 mesecev zapora je bila obsojena šestintridesetletna *Gregori Dora*, ki je kljub prepovedi občevala z vojaki. Zaradi iste obtožbe je prišla pred zavezniško sodišče osemnajstletna Danica Zadnik, katere razpravo pa so odložili na prihodnjo sredo. Tudi razprava proti Suzmel Francu, ki so ga našli brez osebnih dokumentov, se bo nadaljevala prihodnjo sredo.

Pokvarjeni mladoletniki

V noči od 4. na 5. september je civilna policija na telefonski poziv prihitela v trgovino z drobnim blagom v ulici Cesare Battisti 10, kjer je po kratki preiskavi aretirala tri mladoletnike, ki so zbežali in se skrili med razvalinami bližnje hiše. Na kvesturi so ugotovili njih imena. Mladoletniki, ki so zabredli v kriminal so: petnajstletni Alessio, sedemnajstletni Štefan Benetto, šestnajstletni Raimondi Giovanni in Zubino Annibale, ki mu je uspelo pobegniti. Vsi štirje so prebegli z Reke.

Pazite na žeparje!

V tramvaju št. 9 so Leonidi Gandolfo ukradli ročno torbico z dokumenti.

Okradeni so bili

Gregorini Euru, stan. S. M. Magd. spodnja 672, so ukradli včeraj zjutraj iz jopica, ki ga je imel v kuhinji, listnico z dokumenti. Istega dne je bil okraden tudi Furlan Pietro, stan. v ul. Margherita 2, kateremu je neznan tat izmaknil listnico s 750 lirami in dokumenti.

Kolo je spoznal

Luigi Arbore, lastnik trgovine s kolesi v ul. Marconi 8, je spoznal kolo, ki mu je bilo pred mesecem ukradeno, Rodolfo Pesca je izpovedal, da je kupil to kolo od neke Nicolette Pagliaro, ta pa je povedala, da ga je kupila za 5000 lir od Zorro Luciana. Policija je ugotovila, da je omenjeni že od junija v zaporu. Podobno kakor kolo je jemal tudi druga kolesa na posodo, potem pa jih ni vrnil, ampak prodal.

Jugoslovanske cigarete

so našli pri Mariji Priore. Na podudo anonimne telefonske ovadbe je policija preiskala njeno trgovino z jestvinami in pri tem zaplenila 6200 jugoslovanskih cigaret.

Aretacije

Včeraj je civilna policija aretirala v ulici Corsica Guglielma d'Esteja v trenutku, ko je hotel prostosti letake, ki so vsebovali napade na civilno policijo. Istega dne so aretirali Marija Venturinija, pri katerem so našli letake iste vrste.

Izpiti za carinike

Višje carinsko ravnateljstvo v Trstu izjavlja, da bodo na omenjenem ravnateljstvu v kratkem uspo- sobljenostni izpiti za izvrševanje carinskih poslov. Podrobne informacije daje tajništvo ravnateljstva v ulici Cavour št. 6.

Rojstva, smrti, poroke

Anagrafski urad tržaške občine javlja, da se je 5. septembra rodilo 10 otrok, umrlo 9 ljudi in rok pa je bilo 11.

Izvršene poroke: Tidey Jurij, radnik in Culiat Nerina, zasebnica; Vknjižene: Biondi Paolo, vozač in Radetti Iema, šivilja; Kolenc Valerij, težak in Pachor Libera, gospodinja; Zamberlin Ivan, trgovski pomočnik in Godnig Julija, urednica; Trinca Bruno, mehanik in Scherl Marija, zasebnica; Rinaldi Merčelo, težak in Skerjanc Marija, postrežnica; Petronio Duilio, trgovski pomočnik in Parma Jožica, zasebnica; Postogna dr. Leon, farmacevt in Sergi Edoarda, uradnica; Lozej Ludvik, elektricist in Stebe Bruna, zasebnica; Grigoletto Julij, težak in Marcuzzi vdova Huala Ana, zasebnica; Kosovel Karel, pisar in Starec Neda, zasebnica.

Umrli: Marcuzzi vdova Remedi Elvira, 67 let; Senizza Marija, 1 leto; Lionetti Anton 7 mes.; Kristančič por. Gadnuk Ana, 6 let; Cheber Anton, 76 let; Lussa Drija, 1 mes.; Romanin Alojz, 6 let; Fragiacomo Domenik, 59 let; Tullio Gregor, 56 let.

Odg. urednik DUŠAN HRESCA

OD TRIGLAVA DO JADRANA

Šebrelje

PRAZNIK DELA

Po sedmih letih so Šebreljčani zopet praznovali priljubljeni praznik angeljske nedelje. To leto pa so ga praznovali v znamenju obnove, dela in napredka, saj so v trimesečnem Titovem tekmovanju obnovili 45 požganih hiš in poslopij. S tem so dokazali, da je le z medsebojno pomočjo in razumevanjem možno graditi novo vas in nove ljudi. Šebreljčani niso poslušali tistih, ki so govorili o «grebu» nedeljskega dela, ampak so delali z zavestjo, da si čimprej obnovijo porušene domove. Priredili so tudi pevski koncert, na katerem so želi pevci domačini obilo odobravanja.

Ilirska Bistrica

DELOVNI POLET MLADINE

Delovni zagon mladine okraja Ilirska Bistrica še nikamor nasprotno vsak dan je večji. Kakor je mladina v letih 1943-44 in 1945 odhajala v vrste Narodno osvobodilne vojske, tako odhaja danes v delovne brigade za obnovo domovine. Tudi iz našega okraja mladina ne zaostaja za drugimi ter je sodelovala pri delovnih brigadah, ki so delale v Brčkem-Banovičih na gradnji proge. Te dni se je mladina ponovno prijavila za novo mladinsko brigado za progo Brčko-Banovići. Prijavilo se je 70 mladincev in mladink, ki so s tem ponovno pokazali svoj delovni polet. Zadnje dni pa se je osnovala tudi delovna četa sestavljena iz 16 mladincev in mladink povečini s Pivke. Odšla je obnavljat vas Kilovče, ki so jo med prvimi požgali v našem okraju. Ta delovna četa nosi ime narodno osvobodilnega borca s Pivke Grčina Matija - Silva.

Izredno pa se je izkazala pri obnovi mala po okupatorju požgana vasica Šušak. Kakor je ta vasica za časa narodno osvobodilnega gibanja dajala narodno osvobodilne borce, tako daje sedaj borce za obnovo. V okviru Titovega tekmovanja je samo ta vasica opravila 6.144 delovnih ur v vrednosti 75.300 lir.

S. U.

Salež

VOLITVE SIAU V SALEŽU

V nedeljo so se v Saležu vršile volitve SIAU, katerih se je udeležila vsa vas. Že v zgodnjih jutranjih urah je bila vsa vas okrašena z zastavami, kakor tudi soba, kjer so se vršile volitve. Opoldne po končanih volitvah pa so se vaščani uvrstili v povorko ter med prepevanjem partizanskih pesmi manifestirali za priključitev k Jugoslaviji. Povorka se je zaključila sredi vasi, kjer je zbrani množici spregovoril domačin, ki je med drugim dejal: «Z današnjimi volitvami v SIAU smo ponovno dokazali ogromen pomen slovansko-italijanske antifašistične zveze, v kateri je združeno vse pošteno slovensko in italijansko ljudstvo». Manifestacija se je zaključila s himno «Hej Slovani». P. B.

Žaga pri Bovcu

USTANOVITEV PROSVETNEGA DRUŠTVA «KANIN»

Dne 1. septembra so na Žagi pri Bovcu ustanovili prosvetno društvo «Kanin». Za predsednika društva je bil izvoljen Franc Rot, za tajnico Štefanija Rot. Tudi od ostalih članov društvenega odbora se pričakuje, da bodo delovni in sposobni. V novo ustanovljeno društvo je bila povezana tudi vas Log Čezsoški. Člani so sklenili poživiti pevski zbor; pripravljajo se tudi na nastop z igro «Bucek v strahu».

Novemu prosvetnemu društvu želimo obilo uspeha!

Kanal

OGORČENI PROTEST ZARADI ARETACIJ

Veliko ogorčenje je nastalo na Kanalskem zaradi aretacij, ki jih je civilna policija izvršila 1. septembra, ko je med drugimi aretirala tudi tajnika okrajnega odbora SIAU Franca Skabra in članico Marijo Strukelj. Že v penedeljek so se podale k okrajnemu guvernerju ZVU v Kanalu delegacije iz vasi, nakar je v torek protestirala pri ZVU tudi delegacija okrajnih odborov antifašističnih organizacij. G. guvernerja so opozorili na to, da je CP aretirala tajnika in članico okrajnega odb. SIAU ob priliki konference, ki je bila dovoljena od ZVU in katere so se lahko udeležili, — kot je bilo že v tozadevni prošnji navedeno — samo člani organizacije in niso imeli zato pravice, da bi ji prisostvovali civilni policisti, ki niso člani. Do aretacij je prišlo samo zategadelj.

«VOLGA, VOLGA»

Ob veliki udeležbi občinstva iz Kanala in okolice je 3. t. m. zvečer potujoči kino goriškega okrožja predvajal na dvorišču mladinskega doma sovjetski film «Volga, Volga». Prebivalstvo si toplo želi, da bi ga čim češče obiskali s takimi predstavami.

Božiči

OTVORITEV KULTUR. KROŽKA «CREVATIN FERRUCCIO»

18. avgusta t. l. je bil v Božičih otvorjen nov kulturni krožek, ki nosi ime mladega mučenca, ki je padel v borbi proti nacifašizmu. Neki tovariš domačin je orisal važnost kulturnih krožkov, v katerih se ljudstvo duhovno vzgaja. Za njim je govorila neka tovarišica v italijanskem jeziku, neki tovariš pa v slovenskem. V kratkih besedah sta opisala življenje mladega mučenca. Po govorih so združeni pevski zbori iz Sv. Barbare, Plavja, Hrovatinov in Čampora zapeli nekaj pesmi, nakar se je pričela ljudska zabava s plesom.

Gospodarska vprašanja in zanimivosti

Tuji kapital v Tržiču

Italijanski gospodarski list «Il Sole» poroča, da že delj časa prihajajo v Tržič in spodnjo Furlanijo razne italijanske in tuje osebe, da bi ugotovile, ali je možno ustanoviti razna industrijska podjetja. Na podlagi teh razmotrivanj je baje kupila skupina lombardijskih industrijcev in velika italijansko-švicarska družba večje komplekse zemljišč. Po teh poročilih je tudi neka ameriška avtomobilska družba kupila v bližini Tržiča zemljišče za zgraditev velikih pavilijonov za montažo avtomobilov. Po drugi strani pa zanikajo vest, po kateri naj bi Američani vlagali kapitale v jadranske ladjedelnice.

Te vesti še niso potrjene, so pa vsekakor zelo zanimive in bi nam lahko razlagale stališče nekaterih velesil, ko se bo na mirovni konferenci obravnavalo vprašanje Tržiča.

Premog za Italijo

V mesecu juliju je odplulo v Italijo 97 ladij, natovorjenih s premogom. Od teh jih je prišlo 77 iz ZDA, 20 pa iz Holandije, Anglije in Južne Afrike. Za mesec september so dodelili Italiji 630 tisoč ton premoga.

Proizvodnja sladkorja na svetu

Pričakujejo, da bo letošnji pridelek sladkorja na vsem svetu znašal 24.1 milijona ton kosmate teže. Od teh je treba odšteti okrog 10% teže, ki odpade pri rafiniranju. Letošnji pridelek bo nekoliko višji od lanskega, ki je znašal 23.5 mil. ton. vendar pa je še mnogo pod normalno količino v predvojnih letih. V letih 1939 in 1940 so namreč pridelali 30.90 milijonov ton sladkorja.

Od celokupne količine, ki jo predvidevajo za letos, je 18 milijonov ton sladkorja iz sladkornega trsa, a nekaj več kot 6 mil. ton iz sladkorne pese. Zato bodo morali tudi letos racionirati porabo sladkorja. Prihodnje leto pa nameravajo zasaditi obsežnejša zemljišča s sladkorno peso, zlasti v Nemčiji, Poljski in Češkoslovaški. Povečali bodo tudi plantaže sladkornega trsa.

Ker so se v Ameriki zvišale cene sladkorju, pričakujejo, da bo pridelek v Kubi dosegel 6 milijonov ton.

Državni prispevek za zemljiške zboljšave

Kmetovalci se obveščajo, da je bil vsled splošne odredbe Zavezniške vojaške uprave štev. 196 povišan najvišji državni prispevek za kmetijske izboljšave, ki naj bi se izvršile v coni A Julijske krajine, od 38% na 60%.

Dela, ki naj bi se podpirala, zadevajo hidravlično-kmetijsko uravnavo zemljišč, preskrbo in izkoriščanje vodà v kmetijske namene, zgradbo in preuredbo kmetijskih zgradb in sploh vse kmetijske izboljšave, ki naj bi se izvršile v pridenemu ali več zemljiščem.

Kmetovalci, ki nameravajo izvršiti dela z ugodnimi državnimi pogoji, se morejo obrniti do Kmetijskega nadzorništva in do njemu podrejenih uradov, kjer dobe vsa potrebna pojasnila in navodila.

FIZKULTURA

TEKME V SVETU

Plavanje v Parizu

V Parizu so se 1. septembra vršile mednarodne plavalne tekme, na katerih so nastopili plavalci in plavalke iz Francije, Danske, Holandske, Švice, Egipta in ZDA, ki so dale sledeče rezultate: *100 m hrbtno ženske:* 1. Harub (Danska) 1.17.3, 2. Gallijard (Holandska) 1.18.8; *100 m hrbtno moški:* 1. Vallarey (Francija) 1.0.9, 2. Zins (Francija) 1.12.7; *200 m prsno moški:* 1. Kandil (Egipt) 2.58.7; *100 m prosto moški:* 1. Alex Jany 58.7, 2. Olson (Švedska) isti čas; *200 m prosto ženske:* 1. Harub (Danska) 2.33.2, 2. Nathansen (Holandska) 2.35.3; *štafeta 4 x 200 m moški:* 1. Francija, 2. Švica. *Waterpoolo tekma* med Francijo in Švico se je končala z zmago Francije 6:1.

Na boksarski prireditvi v Benetkah je Tržačan Tiberio Mitri premagal z k.o. Gilardonija iz Milana. To je njegova druga zmaga, odkar je prestopil iz kategorije amaterjev k profesionalcem.

Na boksarski prireditvi v Rimu so bili doseženi sledeči rezultati: Proietti (Rim) je premagal v 7. kolu Negrettija iz Nice. Martin je po točkah v 8. kolih premagal Bertola. Palermo iz Napolija je v 10. krogih po točkah premagal Botta iz Rima. Najvažnejše srečanje je bilo med Peyrejem iz Trevisa in Young Raymondom iz Nice, v katerem je zmagal Peyre v 10 krogih po točkah.

Spored italijanskega nogometnega prvenstva za leto 1946-47

Prvo kolo: Milan-Vicenza, Torino-Triestina, Bologna-Venezia, Atalanta-Juventus, Fiorentina-Inter, Genoa-Brescia, Alessandria-Modena, Napoli-Livorno, Roma-Samp., Bari-Lazio. *Drugo kolo:* Vicenza-Bologna, Triestina-Milan, Venezia-Genoa, Juventus-Alessandria, Inter-Atalanta, Brescia-Napoli, Modena-Bari, Livorno-Roma, Samp.-Fiorentina, Lazio-Torino. *Tretjo kolo:* Vicenza-Venezia, Milan-Juventus, Genoa-Inter, Alessandria-Bologna, Atalanta-Triestina, Brescia-Bari, Modena-Napoli, Roma-Lazio, Fiorentina-Livorno, Torino-Samp. *Četrto kolo:* Venezia-Torino, Juventus-Fiorentina, Inter-Brescia, Bologna-Genoa, Triestina-Roma, Bari-Vicenza, Napoli-Alessandria, Lazio-Modena, Livorno-Atalanta, Samp.-Milan. *Peto kolo:* Torino-Juventus, Bologna-Triestina, Fiorentina-Modena, Genoa-Livorno, Venezia-Roma, Bari-Alessandria, Napoli-Vicenza, Lazio-Brescia, Atalanta-Samp., Milan-Inter. *Sesto kolo:* Roma-Torino, Triestina-Fiorentina, Modena-Venezia, Livorno-Bari, Inter-Lazio, Alessandria-Atalanta, Vicenza-Genoa, Brescia-Milan, Samp.-Bologna, Juventus-Napoli. *Sedmo kolo:* Livorno-Lazio, Atalanta-Milan, Venezia-Fiorentina, Inter-Torino, Roma-Brescia, Triestina-Napoli, Samp.-Genoa, Bologna-Modena, Alessandria-Vicenza, Juventus-Bari. *Osmo kolo:* Milan-Roma, Torino-Bologna, Genoa-Juventus, Bari-Atalanta, Brescia-Livorno, Fiorentina-Alessandria, Lazio-Samp., Modena-Triestina, Napoli-Venezia, Vicenza-Inter. *Deveto kolo:* Torino-Brescia, Roma-Juventus, Bologna-Lazio, Bari-Venezia, Napoli-Atalanta, Genoa-Modena, Alessandria-Samp., Fiorentina-Vicenza, Milan-Livorno, Triestina-Inter. *Deseto kolo:* Juventus-Triestina, Venezia-Alessandria, Samp.-Bari, Lazio-Napoli, Atalanta-Genoa, Inter-Roma, Modena-Milan, Livorno-Bologna, Vicenza-Torino, Brescia-Fiorentina. *Enajsto kolo:* Triestina-Brescia, Vicenza-Samp., Bari-Napoli, Alessandria-Inter, Genoa-Lazio, Roma-Modena, Milan-Venezia, Bologna-Juventus, Torino-Livorno, Fiorentina-Atalanta. *Dvanajsto kolo:* Roma-Atalanta, Venezia-Brescia, Samp.-Triestina, Napoli-Torino, Bari-Bologna, Alessandria-Livorno, Milan-Genoa, Modena-Vicenza, Juventus-Inter, Fiorentina-Lazio. *Trinajsto kolo:* Lazio-Milan, Atalanta-Vicenza, Genoa-Roma, Napoli-Bologna, Torino-Fiorentina, Inter-Bari, Modena-Juventus, Livorno-Triestina, Brescia-Alessandria, Venezia-Samp. *Štirinajsto kolo:* Inter-Napoli, Bologna-Milan, Triestina-Bari, Roma-Fiorentina, Livorno-Venezia, Alessandria-Genoa, Vicenza-Lazio, Samp.-Modena, Atalanta-Torino Juventus-Brescia. *Petnajsto kolo:* Fiorentina-Napoli, Genoa-Torino, Modena-Livorno, Bari-Roma, Milan-Alessandria, Juventus-Samp., Venezia-Inter, Brescia-Bologna, Triestina-Vicenza, Lazio-Atalanta. *Šestnajsto kolo:* Samp.-Brescia, Torino-Bari, Bologna-Roma, Lazio-Venezia, Vicenza-Juventus, Napoli-Genoa, Fiorentina-Milan, Atalanta-Modena, Alessandria-Triestina, Inter-Livorno. *Sedemnajsto kolo:* Alessandria-Torino, Atalanta-Bologna, Livorno-Samp., Brescia-Vicenza, Milan-Bari, Juventus-Venezia, Modena-Inter, Roma-Napoli, Genoa-Fiorentina, Triestina-Lazio. *Osemnajsto kolo:* Lazio-Alessandria, Bologna-Inter, Venezia-Atalanta, Bari-Fiorentina, Samp.-Napoli, Triestina-Genoa, Milan-Torino, Brescia-Modena, Juventus-Livorno, Vicenza-Roma. *Devetnajsto kolo:* Napoli-Milan, Torino-Modena, Lazio-Juventus, Alessandria-Roma, Fiorentina-Bologna, Genoa-Bari, Atalanta-Brescia, Inter-Samp., Livorno-Vicenza, Venezia-Triestina.

Prireditve, predavanja in sestanki

PEVSKO DRUŠTVO «SKAMPERLE» PRI SV. IVANU vabi vse člane pevskega društva na sestanek, ki bo danes ob 20.15 uri v društvenih prostorih.

KULTURNI KROŽEK «MARUŠIČ» IZ ROCOLA priredi v soboto 7. t. m. predavanje v gostilni Zajc ob 20.30 uri. Prosi se točnost. Predaval bo tov. Smidichen.

PROSV. DRUŠTVO «A. ČEBULEC» pri Sv. Mariji Magdaleni priredi v soboto dne 7. t. m. v gostilni «Vittorie» ples za starejše. Pričetek ob 20. uri. Vabljeni vsi!

Solstvo

GLASBENA MATICA V TRSTU javlja, da se je vpisovanje novih in lanskoletnih gojencev že pričelo ter bo trajalo vse do preklica. Vpisovanje se vrši dnevno od 10. do 12. ure in od 16. do 18. v šoli Vicolo dell'Ospedale Militare 2, soba 11. V šolskem letu 1946-47 se bo poučeval klavir, violina, viola, čelo, bas in eventualno pihala, kolikor bo za te inštrumente možnosti. V posebnem pripravljalnem tečaju bodo dobili gojenci najprej teoretsko podlago, nakar bodo šele prešli k igranju inštrumentov. Vsakomur bo dana možnost temeljitega glasbenega študija. Podrobne informacije se dobijo v šoli. Poudarjamo, da je potreben za novo šolsko leto vpis tudi za lanskoletne gojence.

Srednja glasbena šola (licej) v Trstu javlja, da je rimsko gledališče razpisalo dve štipendiji za mlade pevce. Navodila za natečaj dobijo lahko interesenti pri šolski upravi.

NIZJA GIMNAZIJA V HERPELJAH - KOZINI javlja, da bodo sprejemni izpiti za 1. razred 9. in 10. septembra, popravni pa 11. in 12. septembra. Vpisovanje v 2. razred in v tečaj za razredni izpit čez 2. razred bo 13. in 14. septembra. Podrobnosti za izpite in vpisovanje so objavljeni na deski zavoda in v delegatovi pisarni. O pričetku pouka bomo pravočasno javili.

Enotni sindikati

SESTANEK TISKOVNIH REFERENTOV. Danes ob 19. uri bo v ul. Imbriani 5 sestanek vseh tiskovnih referentov pri direktivnih svetih in tovarniških odborih. Dobili bodo važna obvestila.

SESTANEK REFER. PRI DIREKTIVNIH SVETIH. Drevi bo običajni sestanek referentov pri direktivnih svetih.

SINDIKAT BANČNIH, ZAVAROVALNIH IN PRIVATNIH URADNIKOV se je preselil iz ul. Imbriani 5 v ul. Zonta 2, tel. 3998.

SINDIKAT GRADBENE STROKE obvešča vse pleskarje, naj se javijo na sedežu ul. Imbriani 5, soba št. 7.

SINDIKAT HOTELSKIH DELAVCEV, DELAVCEV V MENZAH IN PODOBNIH. Odbor gostilničarjev, razpečevalcev vina in podobnih, vabi vse člane na sestanek, ki bo v ponedeljek 9. t. m. ob 15. uri na sedežu v ul. Imbriani štev. 5.

Sporočila in objave

Delitev racioniranega blaga

DELITEV MILA ZA ZDRAVNIKE, BABICE IN ASISTENTE. Vsi zdravniki, babice in asistenti v Trstu se obveščajo, da dvignejo bone za čisto angleško milo. Bone dobijo v uradu za delitev v ul. Genova 9. Delitev bo trajala do 25. t. m.

DVIG NAK